Crynodeb o arolwg hwsmonaeth gwenyn mêl 2023

Cynnwys

Nifer yr ymatebion. 1
Gwybodaeth gefndirol 1
Nifer y gwenynfeydd 1
Y rhesymau dros gadw gwenyn 1
Aelodaeth o gymdeithas cadw gwenyn 2
Newidiadau mewn poblogaeth 2
Nifer y nythfeydd a cholledion 2
Arferion hwsmonaeth 3
Newid breninesau 3
Amlder ymweliadau â nythfeydd 4
Bwydo 4
Triniaethau 5
Newid crwybrau 6
Breninesau 6
Addysg, cyngor a chymorth 7
Hyfforddiant a gafwyd 7
Cymorth 9
Adnabod clefydau 10
Cysylltu ag UWG 11

Nifer yr ymatebion.

Cafwyd 1517 o ymatebion. Rhoddwyd yr holl ymatebion yn Saesneg. Lle roedd cwestiynau yn ddewisol, rhoddir nifer yr ymatebion a gafwyd ar gyfer pob cwestiwn. Nododd 65 o ymatebwyr nad oeddent yn cadw gwenyn mwyach ac ni chawsant eu cynnwys yn y canlyniadau a gofnodir isod.

Gwybodaeth gefndirol

Nifer y gwenynfeydd

Roedd y mwyafrif o wenynwyr yn cadw gwenyn mewn un awdurdod. Roedd 92 o wenynwyr yn cadw gwenyn mewn dau awdurdod lleol, roedd 11 yn cadw gwenyn mewn tri awdurdod lleol, roedd pedwar yn cadw gwenyn mewn pedwar awdurdod lleol ac roedd dau yn cadw gwenyn mewn pum awdurdod lleol. Ar y cyfan, nifer cyfartalog y gwenynfeydd a oedd yn cael eu cynnal gan wenynwyr oedd 2.4 gwenynfa fesul gwenynwr (3439 o wenynfeydd/1452 o wenynwyr presennol). Pan ofynnwyd i wenynwyr nodi faint o nythfeydd y maent yn eu cadw, ar gyfartaledd, atebodd 1451 5.3 nythfa, ar gyfartaledd[1]

Roedd y mwyafrif o'r gwenynfeydd (72.7%) yn cael eu cadw mewn lleoliadau gwledig (Tabl 1).

Tabl 1. Nifer y gwenynfeydd mewn lleoliadau gwledig a threfol. Mae ***** yn dynodi lle y caniatawyd mwy nag un ateb.

Lleoliad y wenynfa*	Nifer y gwenynwyr
Gwledig	1056 (72.7%)
Trefol	301 (20.7%)
Gwledig a Threfol	95 (6.5%)
Cyfanswm y gwenynwyr a atebodd	1452

Y rhesymau dros gadw gwenyn

Gofynnwyd i wenynwyr sgorio'r tri phrif reswm pam roeddent yn cadw gwenyn o Dabl 2. Fodd bynnag, defnyddiodd ymatebwyr feysydd testun rhydd i roi eu rhesymau eu hunain, a arweiniodd at ormod o atebion amrywiol ac unigryw neu at sgorio pob opsiwn ond gan roi'r un sgôr ar gyfer mwy na un opsiwn. Felly, ni chrynhoir y canlyniadau.

Tabl 2. Yr opsiynau a oedd ar gael i ymatebwyr pan ofynnwyd iddynt sgorio'r tri phrif reswm dros gadw gwenyn.

Pam rydych chi'n cadw gwenyn?
Hanes teuluol o gadw gwenyn
Newid mewn amgylchiadau personol/gwaith (gan gynnwys ymddeol, symud i dŷ newydd ac ati)
Treulio mwy o amser yn yr awyr agored
Bod yn rhan o gymuned sy'n cadw gwenyn
Gwneud rhywbeth ymarferol
Cynaeafu mêl/cynhyrchion gwenyn at ddefnydd personol
Gwerthu mêl/cynhyrchion gwenyn
Achub y gwenyn
Helpu'r amgylchedd

[1] Lle y rhoddodd gwenynwyr atebion rhwng dau rif, defnyddiwyd y pwynt canol.

Fel diddordeb mewn entomoleg
Iechyd a llesiant
Rhesymau eraill

Aelodaeth o gymdeithas cadw gwenyn

Roedd y mwyafrif o wenynwyr (89.7%) yn aelodau o gymdeithas cadw gwenyn, gyda'r mwyafrif o wenynwyr (87.7%) yn aelodau o Gymdeithas Gwenynwyr Prydain (Tabl 3, Ffigur 1).

Tabl 3. Aelodaeth o gymdeithas cadw gwenyn. Mae * yn dynodi lle y caniatawyd mwy nag un ateb.

A ydych yn aelod o gymdeithas cadw gwenyn?	Nifer y gwenynwyr	% yr ymatebion
Ydw	150	10.3
Nac ydw	1302	89.7
Cyfanswm y gwenynwyr a atebodd	1452	
Dadansoddiad o aelodaeth o gymdeithasau*	**Nifer y gwenynwyr**	**% yr ymatebion**
Cymdeithas Gwenynwyr Prydain	1139	87.7%
Cymdeithas Gwenynwyr Cymru	100	7.7%
Cymdeithas y Ffermwyr Gwenyn	14	1.1%
Cymdeithas gwenynwyr annibynnol	113	8.7%
Arall	154	11.9%
Cyfanswm y gwenynwyr a atebodd	1299	

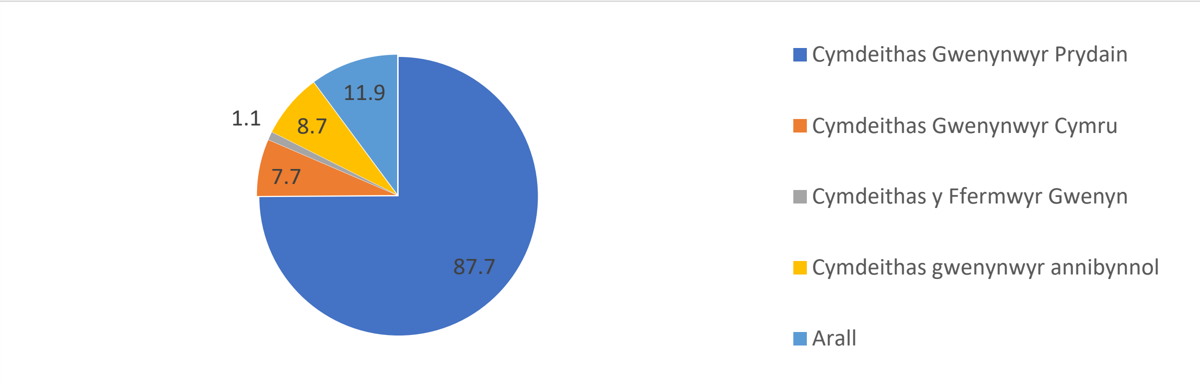

Ffigur 1. Aelodaeth o gymdeithas cadw gwenyn.

Newidiadau mewn poblogaeth

Nifer y nythfeydd a cholledion

Collodd 345 (23.8%) o wenynwyr nythfeydd dros yr haf (rhwng 1 Ebrill a 1 Hydref 2022) a chollodd 723 (49.8%) o wenynwyr nythfeydd dros y gaeaf (rhwng 1 Hydref 2022 a 1 Ebrill 2023).

Ar y cyfan, y colledion dros yr haf a gofnodwyd oedd 7.9% (538 of 6842) a'r colledion dros y gaeaf oedd 20.9%[2] (1662 o 7939). Fodd bynnag, cynyddodd nifer y nythfeydd rhwng mis Ebrill 2022 a mis Hydref 2022 16.0%, yna lleihaodd y nifer 18.1% hyd at fis Ebrill 2023[3], a oedd yn golygu bod ychydig yn llai o nythfeydd nag ym mis Ebrill 2022 (Tabl 4 a Ffigur 2).

[2] Ni chafodd atebion croes eu cynnwys e.e., ateb 'Do' i nythfeydd coll ond nodi bod '0' nythfeydd coll.

[3] % newid o gymharu â nythfeydd ym mis Ebrill 2022.

Tabl 4. Nifer y nythfeydd rhwng mis Ebrill 2022 a mis Ebrill 2023.

Dyddiad	Nifer y Nythfeydd	% Newid
Ebrill 2022	6842	dd/g
Hydref 2022	7936	+ 16.0
Ebrill 2023	6695	– 18.13[3]

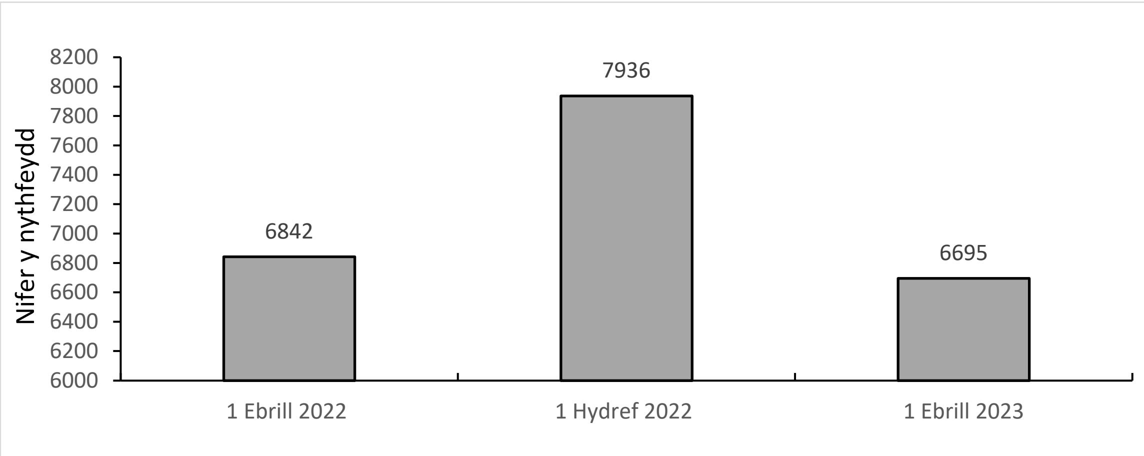

Ffigur 2. Nifer y nythfeydd rhwng mis Ebrill 2022 a mis Ebrill 2023.

Arferion hwsmonaeth

Newid breninesau

Nid oedd 43.4% o wenynwyr yn newid breninesau, dim ond pan oedd angen gwneud hynny roedd 30.6% o wenynwyr yn newid breninesau. Roedd 23.3% o wenynwyr yn newid breninesau bob 1-5 mlynedd (Tabl 5).

Tabl 5. Arferion newid breninesau

Pa mor aml rydych yn cyflwyno brenhines newydd i'ch cychod gwenyn?	Nifer yr ymatebion	% y gwenynwyr
Rwy'n gadael i'm gwenyn benodi brenhines eu hunain yn naturiol	630	43.4%
Bob 1-2 flynedd	229	15.8%
Bob 3-4 blynedd	79	5.4%
Bob 5 mlynedd neu fwy	1	0.1%
Bob blwyddyn	29	2.0%
Pan fydd angen un neu'n dibynnu ar berfformiad	445	30.6%
Arall	39	2.7%
Cyfanswm y gwenynwyr a atebodd	1452	

Amlder ymweliadau â nythfeydd

Roedd y mwyafrif o wenynwyr (70.7%) yn ymweld â'u nythfeydd unwaith yr wythnos neu fwy yn ystod y tymor gwenyn gweithredol (Tabl 6). Dim ond 2.2% a oedd yn ymweld â'u nythfeydd lai nag unwaith y mis.

Tabl 6. Amlder ymweliadau gwenynwyr â nythfeydd yn ystod y tymor gwenyn gweithredol.

Pa mor aml rydych chi'n ymweld â'ch gwenyn yn ystod y tymor gwenyn gweithredol?	**Nifer yr ymatebion**	**% y gwenynwyr**
Unwaith yr wythnos neu fwy	1027	70.7%
Bob 2 wythnos	307	21.1%
Bob mis	86	5.9%
Llai nag unwaith y mis	32	2.2%
Cyfanswm y gwenynwyr a atebodd	1452	

Bwydo

Gwnaeth y mwyafrif o wenynwyr (82.0%) fwydo eu nythfeydd rhwng mis Ebrill 2022 a mis Ebrill 2023 (Tabl 7 a Ffigur 3) a nododd y rhan fwyaf (53%) fod 'fel ymyriad y gaeaf' yn rheswm dros fwydo eu nythfeydd.

Tabl 7. Gweithgareddau bwydo nythfeydd gwenynwyr rhwng mis Ebrill 2022 a mis Ebrill 2023.

A wnaethoch fwydo eich gwenyn rhwng mis Ebrill 2022 a mis Ebrill 2023	**Nifer yr ymatebion**	**% y gwenynwyr**
Do	261	18.0%
Naddo	1191	82.0%
Cyfanswm y gwenynwyr a atebodd	1452	
Y rheswm dros drin*	**Nifer yr ymatebion**	**% y gwenynwyr**
Fel mesur rhagofalus/arferion arferol	630	53%
Fel ymyriad yr haf	46	4%
Fel ymyriad y gaeaf	765	64%
Er mwyn bwydo nythfa newydd, cwch cnewyllol neu haid gyfan	433	36%
Yn dilyn triniaeth ysgwyd haid	85	7%
Arall	15	1%
Cyfanswm y gwenynwyr a atebodd	1190	

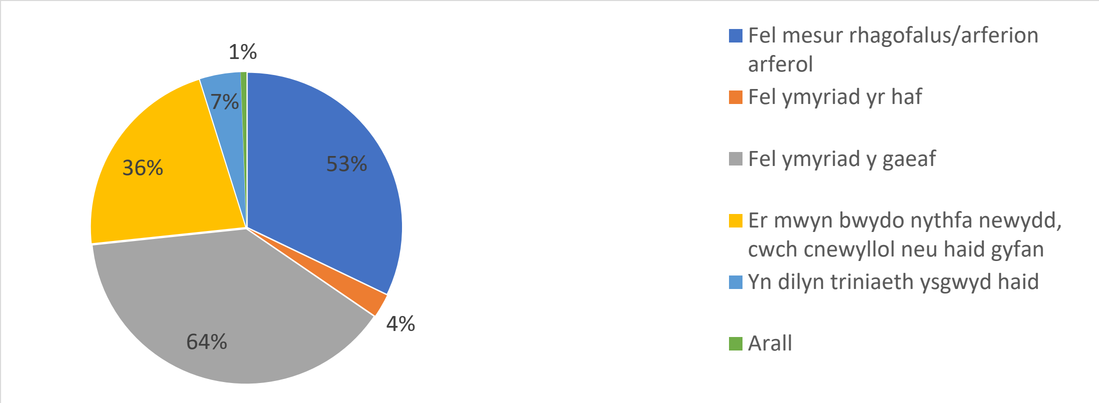

Ffigur 3. Rhesymau dros fwydo gwenyn rhwng mis Ebrill 2022 a mis Ebrill 2023.

Triniaethau

Gwnaeth y mwyafrif o wenynwyr (77.9%) drin eu gwenyn am blâu a chlefydau rhwng mis Ebrill 2022 a mis Ebrill 2023[4]. Gwnaeth 77.6% drin eu gwenyn yn erbyn *Varroa* (Tabl 8 a Ffigur 4).

Tabl 8. Triniaethau yn erbyn plâu a chlefydau gwenyn mêl rhwng mis Ebrill 2022 a mis Ebrill 2023. Mae * yn dynodi lle y caniatawyd mwy nag un ateb.

A wnaethoch drin eich gwenyn am blâu a chlefydau rhwng mis Ebrill 2022 a mis Ebrill 2023?	Nifer yr ymatebion	% y gwenynwyr
Do	320	22.1%
Naddo	1128	77.9%
Y rheswm dros drin*	**Nifer yr ymatebion**	**% y gwenynwyr**
Do – fel rhagofal dan reolaeth yn erbyn varroa	1106	98.0%
Do - fel ymateb brys i varroa	36	3.2%
Do – fel rhagofal dan reolaeth yn erbyn pla neu glefyd arall	17	1.5%
Do – fel ymateb brys i bla neu glefyd arall	8	0.7%
***Triniaethau am Varroa* wedi'u crynhoi**	**Nifer yr ymatebion**	**% y gwenynwyr**
Ni thriniwyd y gwenyn	320	22.1%
Triniwyd y gwenyn am *Varroa* a phla neu glefyd arall	1123	77.6%
Dim ond am bla neu glefyd arall y triniwyd y gwenyn	5	0.3%
Cyfanswm y gwenynwyr a atebodd	1448[4]	

[4] Ni chynhwyswyd pedwar ymateb am eu bod wedi rhoi atebion ar gyfer trin a pheidio â thrin.

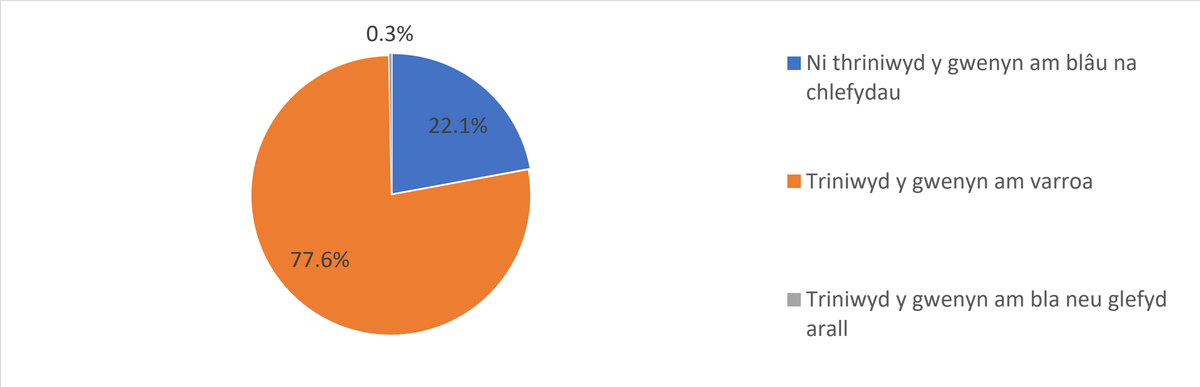

Ffigur 4. Canran y gwenynwyr a wnaeth drin eu gwenyn am *Varroa*, am bla neu glefyd arall neu na wnaethant drin eu gwenyn o gwbl.

Newid crwybrau

Pan ofynnwyd iddynt nodi pa ganran o grwybrau a oedd yn cael eu newid bob tair blynedd, y grŵp â'r nifer mwyaf o ymatebion (39.2%) oedd 0 - 24% (Tabl 9 a Ffigur 5).

Tabl 9. Gweithgareddau newid crwybrau gwenynwyr.

Pa gyfran o'ch crwybrau magu rydych chi'n eu newid bob 3 blynedd ar gyfartaledd?	Nifer yr ymatebion	% y gwenynwyr
0 i 24%	569	39.2%
25 i 49%	452	31.1%
50 i 74%	189	13.0%
75 i 100%	242	16.7%
Cyfanswm y gwenynwyr a atebodd	1452	

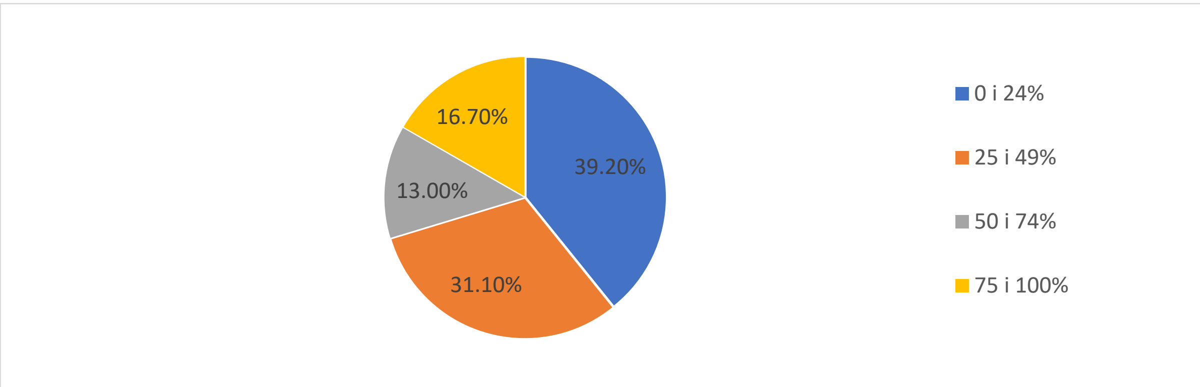

Ffigur 5. Canran y crwybrau a newidiwyd gan wenynwyr.

Breninesau

Darparodd cyfanswm o 1591 o wenynwyr wybodaeth am ble maent yn cael eu breninesau newydd. Cafodd y mwyafrif o wenynwyr (66.5%) eu breninesau newydd o'u nythfeydd eu hunain yn naturiol (Tabl 10 a Ffigur 6).

Tabl 10. Tarddiad breninesau newydd. Mae * yn dynodi lle y caniatawyd mwy nag un ateb.

O ble rydych chi'n cael eich breninesau newydd?*	Nifer yr ymatebion	% y gwenynwyr
O'n nythfeydd ein hunain yn naturiol	783	53.9%
Dydw i ddim wedi cael unrhyw freninesau newydd	242	16.7%
Mae'r nythfeydd eu hunain yn dethol	361	24.9%
Rydym yn eu cael gan gyflenwr	341	23.5%
Rydym yn eu cael o gymdeithas gwenynwyr/gwenynwyr lleol	197	13.6%
Arall	17	1.2%
Cyfanswm y gwenynwyr a atebodd	1452	

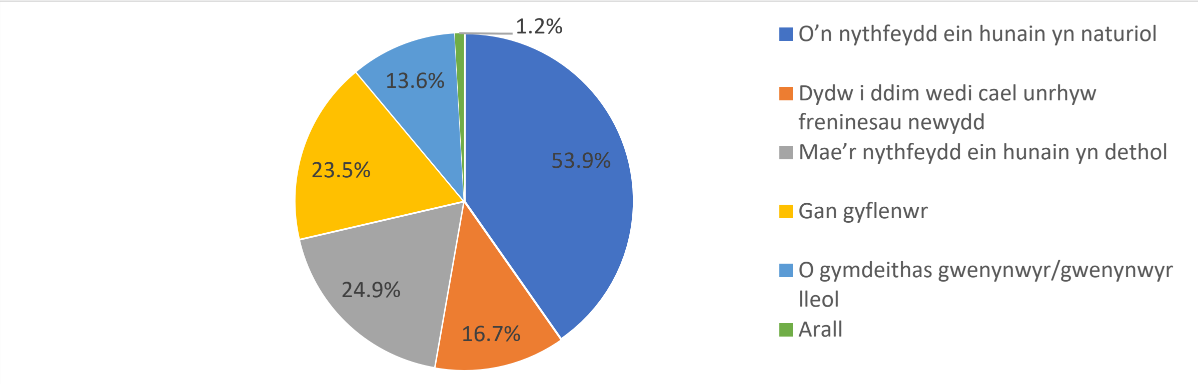

Ffigur 6. Canran tarddleoedd breninesau a gafwyd gan wenynwyr.

Addysg, cyngor a chymorth

Hyfforddiant a gafwyd

Nododd 1136 o'r 1452 o wenynwyr a ymatebodd eu bod wedi cael hyfforddiant. Roedd y mwyafrif o wenynwyr a atebodd wedi cael hyfforddiant mewn ystafell ddosbarth (Tabl 11 a Ffigur 7). Roedd y cwestiwn hwn yn ddewisol. Felly, gallai'r rhai na wnaethant roi ateb fod wedi cael yr hyfforddiant.

Tabl 11. Cafwyd 1452 o ymatebion i'r cwestiwn am hyfforddiant. Mae * yn dynodi lle y caniatawyd mwy nag un ateb.

Ydych chi erioed wedi cael unrhyw rai o'r hyfforddiant ffurfiol canlynol?*	Nifer yr ymatebion	% y gwenynwyr
Hyfforddiant mewn ystafell ddosbarth	838	73.8%
Hyfforddiant ymarferol wrth y cwch gwenyn	811	71.4%
Cynllun Sicrwydd rhag Clefydau Gwenyn Mêl	20	1.8%
Cwrs ar-lein	195	17.2%
Arall	154	13.6%
Dim ateb	316	27.8%
Cyfanswm y gwenynwyr a atebodd	1136	

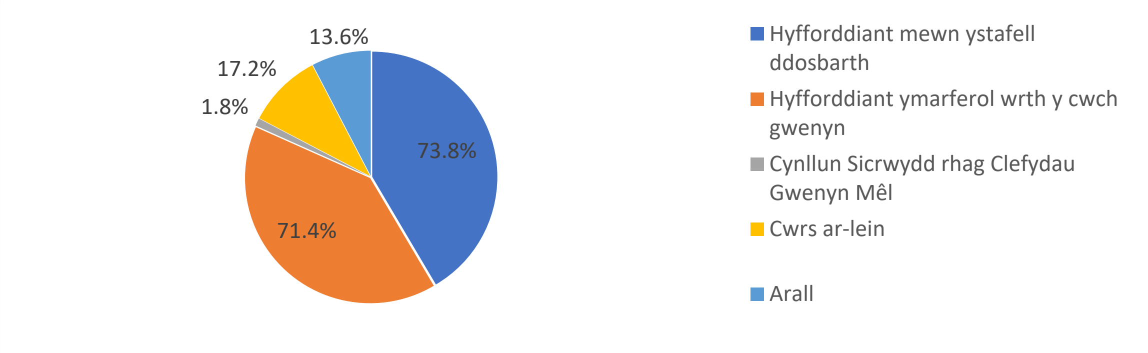

Ffigur 7. Mathau o hyfforddiant a gafwyd gan wenynwyr.

Nododd 451 o'r gwenynwyr a ymatebodd eu bod wedi cael yr hyfforddiant a amlinellir yn Nhabl 11 rhwng 1 Ebrill 2022 a 1 Ebrill 2023. Roedd y mwyafrif o'r gwenynwyr a atebodd wedi cael hyfforddiant mewn ystafell ddosbarth a hyfforddiant ymarferol wrth y cwch gwenyn (Tabl 12 a Ffigur 8). Roedd y cwestiwn hwn yn ddewisol. Felly, gallai'r rhai na wnaethant roi ateb fod wedi cael yr hyfforddiant.

Tabl 12. Hyfforddiant a gafwyd rhwng 1 Ebrill 2022 a 1 Ebrill 2023 o 664 o ymatebion. Mae * yn dynodi lle y caniatawyd mwy nag un ateb.

Ydych chi wedi cael unrhyw rai o'r hyfforddiant ffurfiol canlynol rhwng mis Ebrill 2022 a mis Ebrill 2023?*	Nifer yr ymatebion	% y gwenynwyr
Hyfforddiant mewn ystafell ddosbarth	210	46.6%
Hyfforddiant ymarferol wrth y cwch gwenyn	229	50.8%
Cynllun Sicrwydd rhag Clefydau Gwenyn Mêl	6	1.3%
Cwrs ar-lein	95	21.1%
Arall	95	21.1%
Dim ateb	1001	222.0%
Cyfanswm y gwenynwyr a atebodd	451	

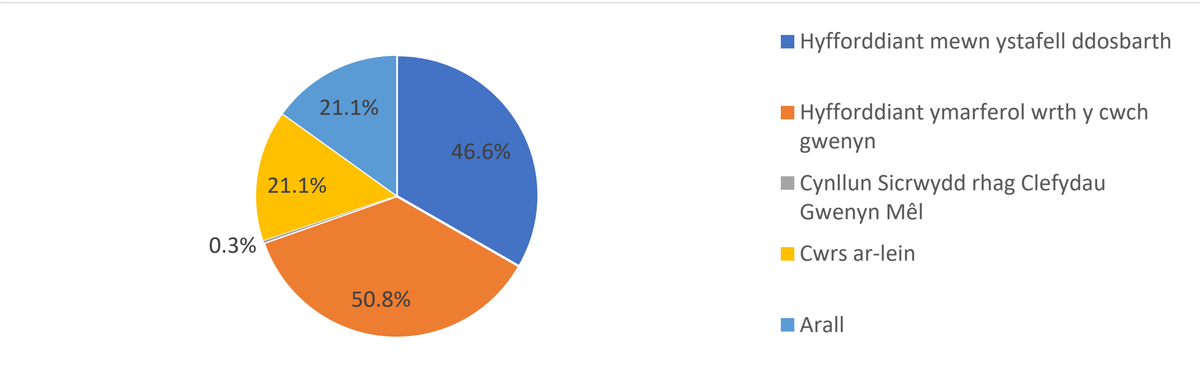

Ffigur 8. Mathau o hyfforddiant a gafwyd gan wenywnyr rhwng mis Ebrill 2022 a mis Ebrill 2023.

Cymorth

Mae'r mwyafrif o wenynwyr (69.0%) yn cael cymorth gan eu cymdeithasau cadw gwenyn, a dim ond 1.4% a nododd na allent ddod o hyd i gymorth. At hynny, dim ond hanner y gwenynwyr a gwblhaodd yr arolwg (54.8%) a nododd eu bod yn darparu cymorth i wenynwyr llai profiadol (Tabl 13 a Ffigur 9).

Tabl 13. Ffynonellau cymorth i wenynwyr. Mae ***** yn dynodi lle y caniatawyd mwy nag un ateb.

Pa rai o'r canlynol sy'n eich cefnogi chi fel gwenynwr?*	**Nifer y gwenynwyr***	**% y gwenynwyr**
Cymdeithas Cadw Gwenyn	986	69.0%
Gwenynwr profiadol - mentora anffurfiol	730	51.1%
Mentora a sefydlwyd gan gymdeithas cadw gwenyn	221	15.5%
Grŵp cydgefnogaeth newydd i wenynwyr	129	9.0%
Grŵp cadw gwenyn ar-lein	334	23.4%
Dim un – does dim angen cefnogaeth arnaf	155	10.9%
Dim un – allwn i dim dod o hyd i gefnogaeth	20	1.4%
Cyfanswm y gwenynwyr a atebodd	1428[5]	
Ydych chi'n cefnogi gwenynwyr llai profiadol?	**Nifer y gwenynwyr**	**% gwenynwyr**
Ydw	656	45.2%
Nac ydw	796	54.8%
Cyfanswm y gwenynwyr a atebodd	1452	

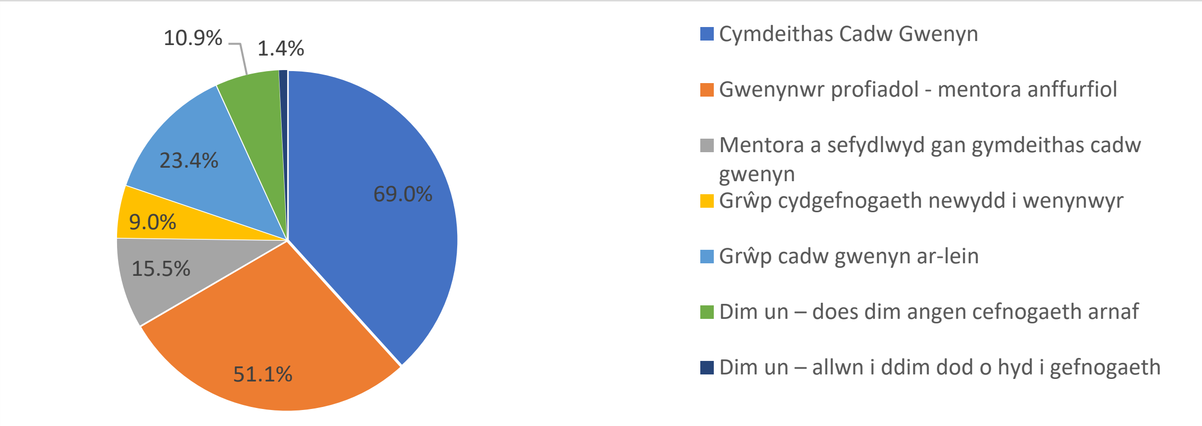

Ffigur 9. Canran y ffynonellau o gymorth a ddarperir ar gyfer gwenynwyr.

Roedd y mwyafrif o wenynwyr (65.5%) yn defnyddio BeeBase i gael cymorth gyda'u harferion cadw gwenyn (Tabl 14 a Ffigur 10).

Tabl 14. Ffynonellau cymorth a geisiwyd gan wenynwyr. Mae ***** yn dynodi lle y caniatawyd mwy nag un ateb.

I ble rydych chi'n mynd pan fydd angen cyngor ar gadw gwenyn neu iechyd gwenyn arnoch?*	**Nifer yr ymatebion**	**% y gwenynwyr**
Grŵp gwenyn lleol	884	61.3%
Arolygydd gwenyn lleol	470	32.6%
Ar-lein - blogiau gwenynwyr	489	33.9%
BeeBase	944	65.5%
Deunydd darllen UWG (e.e. taflenni cynghorol)	483	33.5%
Cyfryngau cymdeithasol UWG	49	3.4%

[5]Ni chynhwyswyd 24 o ymatebion am eu bod wedi rhoi atebion croes.

Ar-lein - safleoedd gwenwynwyr (nid BeeBase)	513	35.6%
Ar-lein – arall	176	12.2%
Deunydd darllen nas cyhoeddwyd gan UWG a'r wasg cadw gwenyn	172	11.9%
Mentor	438	30.4%
Arall	179	12.4%
Cyfanswm y gwenynwyr a atebodd	1442	

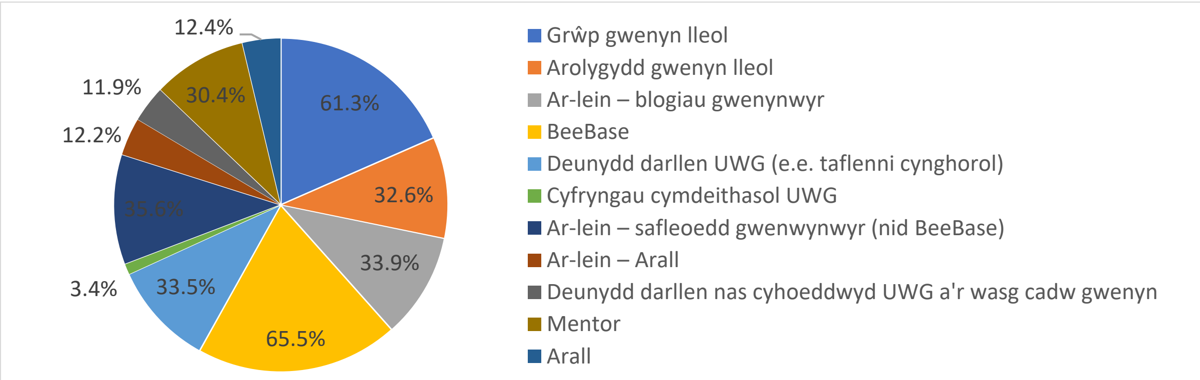

Ffigur 10. Canran y ffynonellau cymorth a gafwyd gan wenynwyr.

Adnabod clefydau

Ym mhob achos, rhoddodd y mwyafrif o wenynwyr ymatebion cadarnhaol o ran adnabod Clefyd Americanaidd y Gwenyn, Clefyd Ewropeaidd y Gwenyn a Chwilen Fach y Cwch. (Tabl 15 a Ffigur 11).

Tabl 15. Adnabod plâu a chlefydau. Mae * yn dynodi lle y caniatawyd mwy nag un ateb.

Ydych chi'n hyderus y gallwch adnabod plâu a chlefydau yn eich gwenyn?*	Nifer yr ymatebion	% y gwenynwyr
Nac ydw, alla i ddim adnabod Clefyd Americanaidd y Gwenyn	140	9.7%
Ydw, gallaf adnabod Clefyd Americanaidd y Gwenyn	1244	85.9%
Nac ydw, alla i ddim adnabod Clefyd Ewropeaidd y Gwenyn	101	7.0%
Ydw, gallaf adnabod Clefyd Ewropeaidd y Gwenyn	1332	91.9%
Nac ydw, alla i ddim adnabod chwilen fach y cwch	350	24.2%
Ydw, gallaf adnabod chwilen fach y cwch	1016	70.1%
Cyfanswm y gwenynwyr a atebodd	1449[6]	

[6] Ni chynhwyswyd tri ymateb am eu bod wedi rhoi atebion croes.

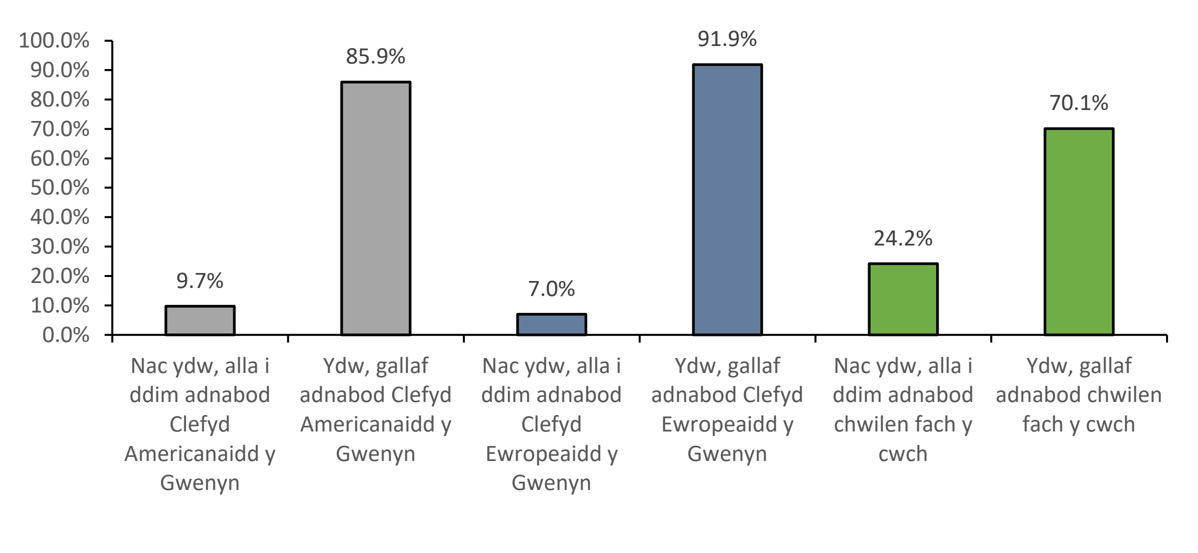

Ffigur 11. Canran y gwenynwyr a oedd yn hyderus y gallent adnabod chwilen fach y cwch a chlefyd y gwenyn a chanran y gwenynwyr nad oeddent yn hyderus y gallent wneud hynny.

Cysylltu ag UWG

Nid oedd y mwyafrif o wenynwyr (80.4%) wedi bod mewn cysylltiad ag UWG i gael cyngor ar gadw gwenyn (Tabl 16).

Tabl 16. Cysylltiad ag UWG i gael cyngor ar gadw gwenyn. Mae * yn dynodi lle y caniatawyd mwy nag un ateb.

Cyfnod y cysylltiad i gael cyngor*	Nifer y gwenynwyr*	% yr ymatebion
Cyn y 12 mis diwethaf	168	11.6%
Yn ystod y 12 mis diwethaf	107	7.4%
Cyn ac yn ystod y 12 mis diwethaf	9	0.6%
Dim cysylltiad	1166	80.4%
Cyfanswm y gwenynwyr a atebodd[7]	1450	

Nid oedd y mwyafrif o wenynwyr (89.5%) wedi bod mewn cysylltiad ag UWG i gael hyfforddiant i wenynwyr (Tabl 17).

Tabl 17. Cysylltiad ag UWG i gael hyfforddiant i wenynwyr. Mae * yn dynodi lle y caniatawyd mwy nag un ateb.

Ydych chi wedi bod mewn unrhyw gysylltiad ag UWG i gael hyfforddiant cadw gwenyn?*	Nifer yr ymatebion	Nifer yr ymatebion
Cyn y 12 mis diwethaf;	90	6.2%
Ydw, yn ystod y 12 mis diwethaf;	60	4.1%
Cyn ac yn ystod y 12 mis diwethaf	2	0.1%
Dim cysylltiad	1300	89.5%
Cyfanswm y gwenynwyr a atebodd	1452	

[7] Ni chynhwyswyd dau ymateb am eu bod wedi rhoi atebion croes.

Ar y cyfan, nid oedd 87.0% o wenynwyr wedi bod mewn cysylltiad ag UWG yn ystod y 12 mis blaenorol (Tabl 18).

Tabl 18. Cysylltu ag UWG yn ystod y 12 mis diwethaf.

Ydych chi wedi bod mewn unrhyw gysylltiad arall ag UWG yn ystod y 12 mis diwethaf?	**Nifer yr ymatebion**	**Nifer yr ymatebion**
Ydw	1263	87.0%
Nac ydw	189	13.0%
Cyfanswm y gwenynwyr a atebodd	1452	